

Välkommen till Op-ledningsmöte 7-8 maj 2009 på Eklundshof i Uppsala

SFAI:s nya delförening för operationsledning kallar till sitt andra nationella möte. Första mötet var mycket utvecklande och kreativt, och vår förhoppning är att detta möte ska bli ännu bättre! Vi vill bygga nätverk och diskutera kring aktuella frågeställningar.

Heléne Seeman-Lodding, Göteborg

Operationsverksamheten vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset

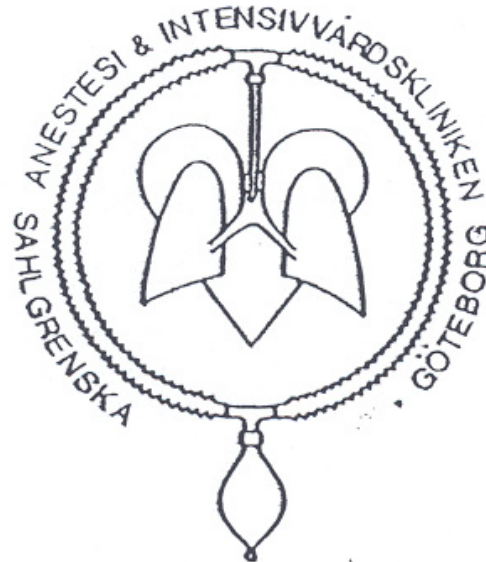
Var står An/Op/IVA Sahlgrenska 2009 ?

IVA utredning?

Operationsutredning ? Bättre Flyt på Operation?

Akut vs Elektivt?

Akuta belastningar ? Specialistkompetens och jourarbete ?

Svensk sjukvård ?

Framtida Operationsresursen Sahlgrenska sjukhuset

Gemensamma nämnare för operatörer och narkotisörer?

Önskemål & Förväntningar $\neq$ Resurser

Kundrelaterad Målbild

Atlanta – Hartfield-Jackson airport
89. 000.000 passagerare/år
10.000 passagerare/timmen !!!!!!!

Flyget 1,0 dödsfall / 100.000.000 flygtimmar

-”Complaints related to respiratory events in anaesthesia and Intensive care medicine from 1994 to 1998 in Denmark.

Rosenstock et al. Acta Anaesthesiology Scand 2001; 45: 53-58

Serious intraoperative problems - a five year review of

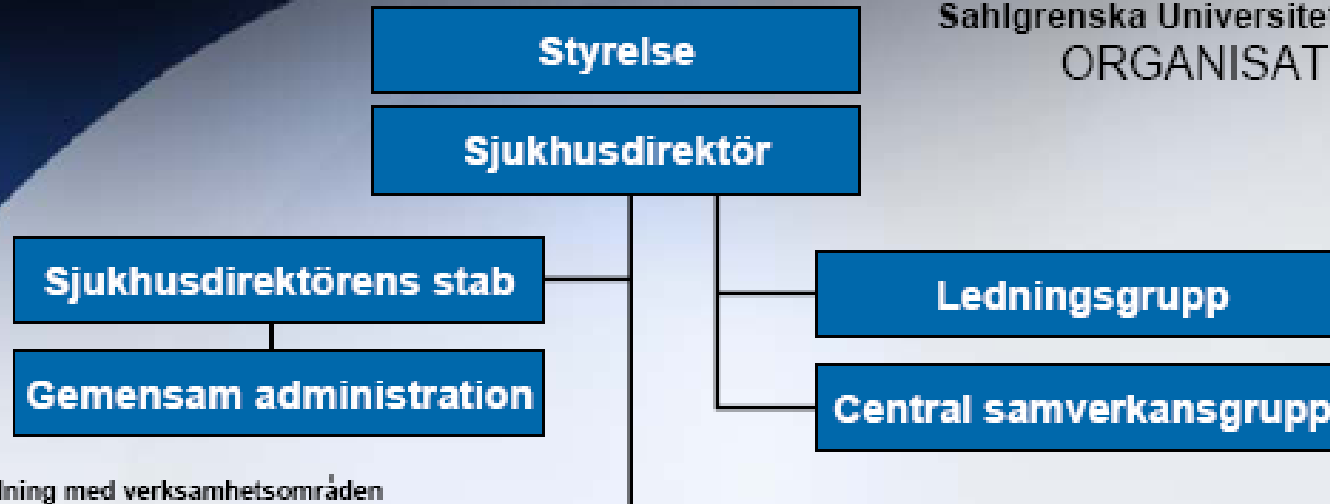
83, 844 anesthetics. *Fasting S, Gisvold S. Can J Anesth 2002; 49: 545-553*

Anesthesia related mortality and morbidity over a 5-year

period in 2.363.038 patients in Japan. *Kawashima Y. Acta Anesth Scand 2003; 47: 809-817*

Historik

- 1997 Anestesi- och Intensivvårdskliniken bildas, AN/IVA
- 1998 Operationsavdelningarna "ägs" av An/OP/IVA
- 2000 Thoraxanestesi och Intensivvård bryter sig ur "moderkliniken" och går ihop med Thoraxkirurgi.
- 2001 Akut gynekologi vardagar efter kl 21.00 överförs till C-op
- 2001 Förslag att bilda 2 akuta op.avd (Neuro-/ C-OP)
- 2003 Strukturprojektet Ortopedi, Mölndal och Östra förändrades

Områdesindelning med verksamhetsområden

Område 1	Område 2	Område 3	Område 4	Område 5	Område 6
<ul style="list-style-type: none"> • Akutmottagning, akut-intag och mottagningar • Barn- och ungdomspsykiatri, barnneurologi och habilitering • Barnanestesi/öppiva • Barnkardiologi • Barnkirurgi • Barnmedicin • Barnonkologi • Barnradiologi, klinisk fysiologi • Gynekologi och reproduktionsmedicin • Neonatologi • Obstetrik 	<ul style="list-style-type: none"> • Allmän psykiatri, Mölndal • Allmän psykiatri, Sahlgrenska • Allmän psykiatri, Östra • An/Öppiva Östra • Akutmottagning • Beroendevård • Geriatrik Östra • Kirurgi Östra • Medicin Östra • Neuropsykiatri • Rättspsykiatri • Vinga Team 	<ul style="list-style-type: none"> • Akutmottagning, Mölndal • An/Öppiva Mölndal • Arbetssterapi • Geriatrik Mölndal • Medicin Mölndal • Ortopedi • Ortopedteknisk avdelning (OTA) • Sjukgymnastik • Ögonsjukvård 	<ul style="list-style-type: none"> • Radiologi • Radiologi Sahlgrenska • Radiologi Mölndal • Radiologi Östra • Mammografi • Laboratoriemedicin • Klinisk patologi och cytologi • Klinisk kemi • Klinisk virologi • Klinisk bakteriologi • Klinisk immunologi och transfusionsmedicin • Klinisk genetik • MFT • Medicinsk teknik • MFT/Diagnosik • Terapeutisk radiofysik • Infektion • Klinisk fysiologi 	<ul style="list-style-type: none"> • Administrativ service • An/Öppiva Sahlgrenska • Handkirurgi • Hud och könssjukvård • Kirurgi Sahlgrenska • Neurosjukvård • Njurmedicin • Onkologi • Plastikkirurgi • Rehabiliteringsmedicin (Inriktning neuro) • Transplantation • Urologi • Öron, näs- och halsjukvård 	<ul style="list-style-type: none"> • Akutmottagning, Sahlgrenska • Ambulanssjukvård och prehospital vård • Geriatrik Sahlgrenska • Kardiologi • Kärlkirurgi • Lungmedicin och allergologi • Medicin Sahlgrenska • Reumatologi • Thoraxkirurgi • Thoraxoperation/iva

Östra sjukhuset

Mölnadalssjukhus

Sahlgrenska sjukhuset

Sahlgrenska behöver modern dagkirurgi

Redan på 90-talet startades vid Möln-dals sjukhus (MS) en ny enhet, där man samlade alla operationsavdelningar samt Anestesi-kliniken vid sjukhuset. Oavsett specialitet utfördes alla operationer på samma ställe. En bärande tanke var, att planerade operationer skulle utföras i dagkirurgi (om det var medicinskt möjligt) och inte störas av jourfall.

Många omorganisationer har efter detta genomförts på MS, men dagkirurgen där fortsätter att effektivt operera för flera specialiteter, till och med sådana som lämnat sjukhuset.

Dagkirurgi innebär, att patienten inte skrivs in i slutenvården och tar upp en plats på en vårdavdelning. Man kommer direkt till enheten, förbereds för operation, opereras och eftervårdas där tills man (normalt) kan gå hem efter några timmar.

På SU:s största sjukhus Sahlgrenska (SS), med många opererande specialiteter, saknas en sådan verksamhet. Det innebär, att patienter med relativt enkla åkommor, som dock kräver operation, tvingas till inläggning i slutenvården. Även om man ibland erbjuds att sova hemma, så är ändå en vårdplats upptagen!

Hur många vårdplatser på SS är belagda av i stort sett friska personer, som skall opereras för åkommor som är klart lämpliga för dagkirurgi?

När psykiatrien inom SU endast kan skriva in patienter som är självmordsbenägna, och akuten på Östra hotas av stängning för att den belamras av

Arkivbild: CHRISTOFER ALVENBY

FELANVÄNDA SÄNGAR? Hur många vårdplatser på Sahlgrenska sjukhuset är belagda av i stort sett friska personer, frågar Lena Knapasjö.

patienter, som behöver vårdplatser som inte finns, då infinner sig självklart den frågan!

Just nu pågår nybyggnationer på SS, vilket borde frigöra lokaler och ge möjlighet att planera för en rationell dagkirurgi. Sker så?

Själv har jag just fått ett lillfinger opererat på SS. Efter två på grund av jourfall inställda operationer (där jag vid ena tillfället låg ett dygn på en vårdavdelning), blev det operation tredje gången (efter ytterligare en natt på sjukhuset). Sakerligen skulle

en dagkirurgisk enhet ha lett till, att det blivit operation redan vid första tillfället, och att två andra patienter i kön fått de andra tiderna.

Visst krävs förändringar av organisation och bemanning, men totalt sett borde färre strykningar, kortare köer och bättre utnyttjande av resurser bli en naturlig effekt av en ändrad operationsorganisation på SS.

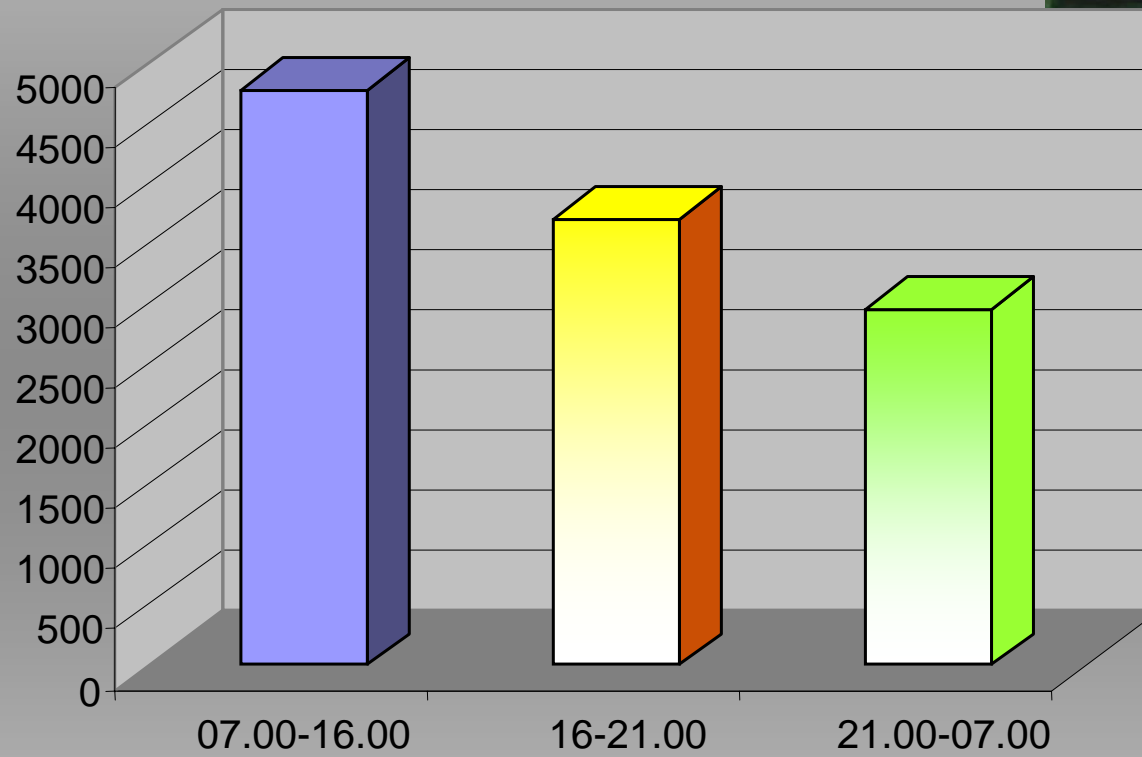
Jag vet att många skulle välkomna detta. När blir det verklighet?

Lena Knapasjö

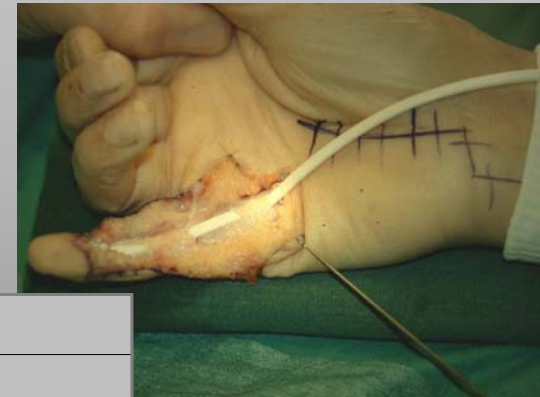
Ekonom och patient vid SU

Akutuppdrag Handkirurgi

salstider

N= 53 patienter/Q1 och Q2

Operationsresurs – Sahlgrenska Perspektiv

...inte helt ändamålsenligt ...

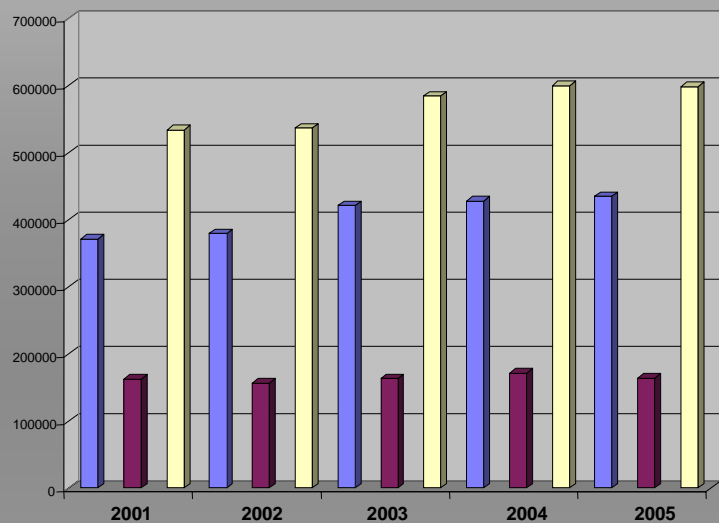
Sahlgrenska

40 operationssalar

- Neurooperation 5 st
- Operation Norr/Söder 14 st
- Operation Öster 6 st
- Plastikoperation 4 st
- Thoraxoperation 6 st
- Öronoperation 5 st

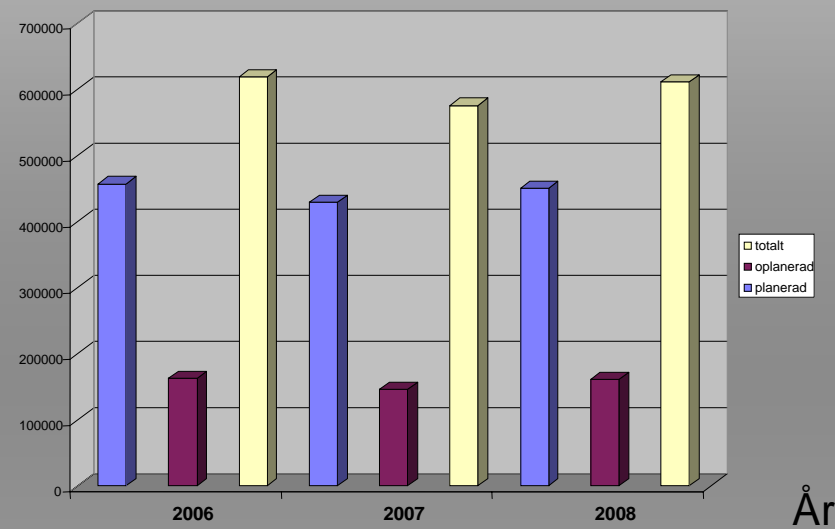
38 operationssalar

Operationsminuter

2001-2005

34 operationssalar

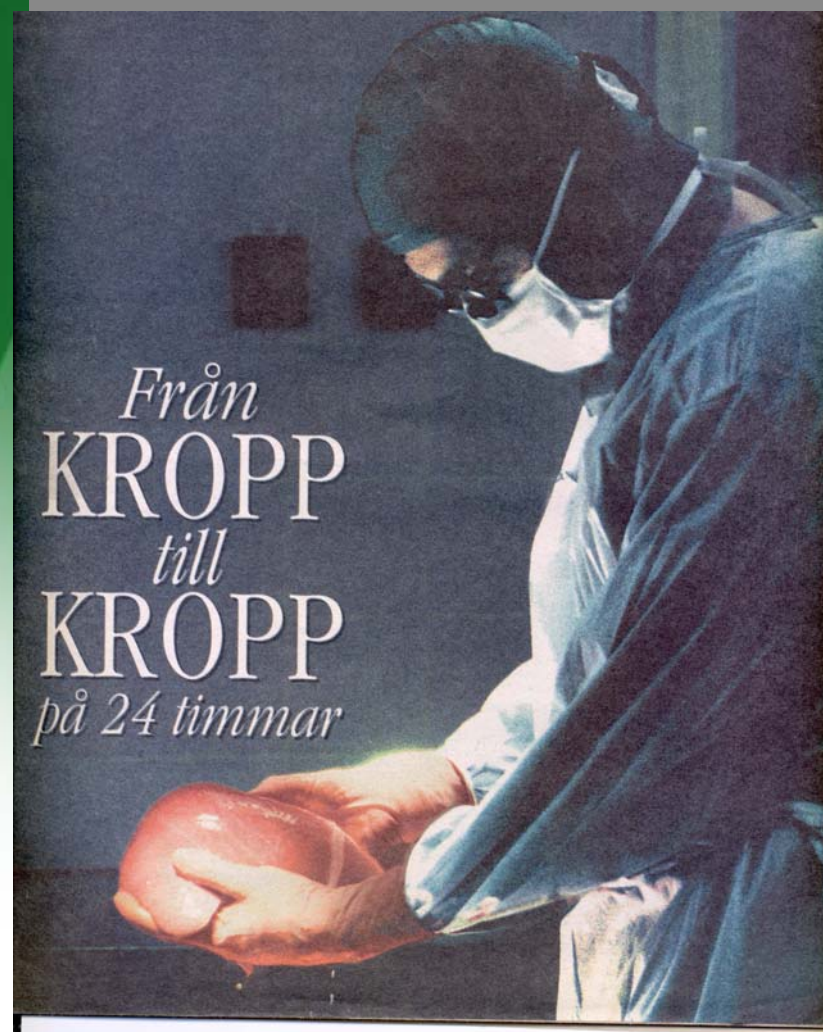

Fas 1, strukt.ort

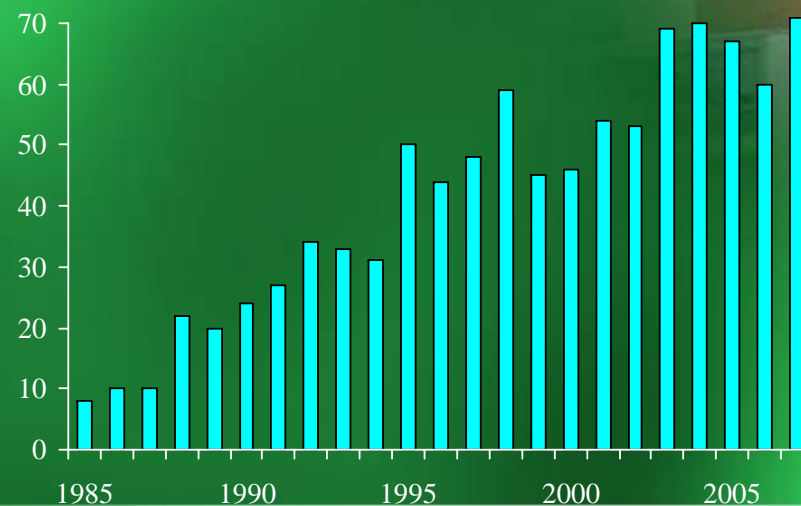
Fas 2, strukt.ort

2006-2008

Transplantationscentrum

Ca 1000 lever-
transplantationer
sedan 1985 i
Göteborg

Traumakirurg

Traumaortopedi
Ryggortpedi

Spinalskadespecialist

Interventionell radiologi

Leverkirurgi
Neurokirurgi
Thoraxkirurgi
Kärlkirurgi
ÖNH
Ögon
Plastikkirurgi

Infektionsläkare

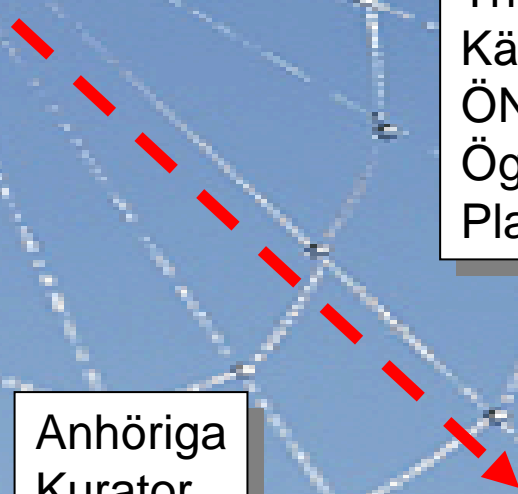
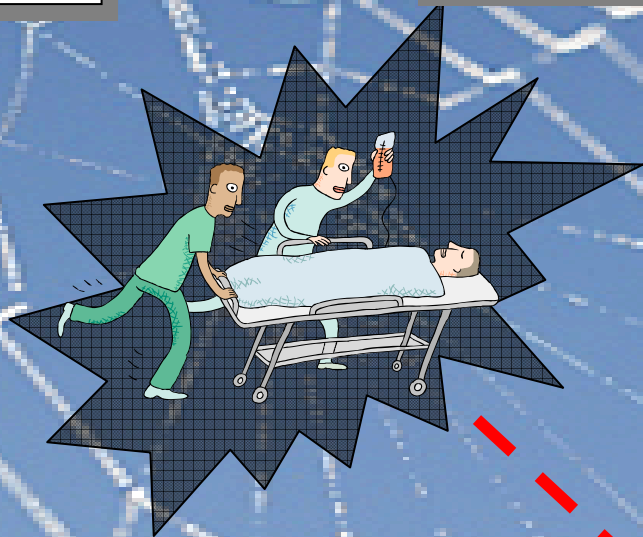
Njurmedicinare

Anhöriga
Kurator
Tolk
Präst

Polis
Presstalesman

Traumavårdsenhet
Neurokirurgis vaksal
Vårdavdelning
Hemortssjukhus

Röntgen
Klin Kem
Bak Lab
Klin Fys

Specialiteter

- Neurokirurgi
- Smärtbehandling
- Ortopedi
- Handkirurgi
- Gynekologi
- Bröstkirurgi
- Urologi
- Övre gastrokirurgi
- Endoskopisk kirurgi
- Kärlkirurgi
- Endokrinologi
- Transplantationskirurgi
- Traumakirurgi
- Plastikkirurgi
- Thoraxkirurgi
- Öron, näs och halskirurgi

Operationer 2008

- Planerade operationer 12.000 st
- Akuta operationer 6.000 st
- Operationstid (min) 1574069
- Långa operationer
- Kostnad:

Strumaoperation: 20-50 000 kr

Levertransplantation: 300-600 000 kr

Inga läkemedel eller material är inräknade

Utmaningar!

- Avancerade kirurgiska ingrepp
- Svårt sjuka patienter
- Nya operationsmetoder
- Blandning av specialiteter i samma lokaler
- Omorganisation
  - Sammanslagning ortopedi och kirurgi 2007

Logistik utmaning

- Op-sals utnyttjande - 100% beläggning !?!
- Flexibilitet är en förutsättning
- Hög omsättning nödvändig
- Krav på spjutspets kompetens dygnet runt, min
- Akutprogram vs Elektiva program
- Transporter, patient, förråd, läkemedel
- IT
- Teknik
- Operationsprogram ej äventyras av postoperativvård

Stödfunktioner

Identifiera hela vårdkedjan

Förberedelse för operation

Operation

- Desinfektion
- Framtagning av instrument, material och utrustning
- Basutrustning är salsbunden
- Operationsspecifik teknisk utrustning finns i apparatförråd
- Uppdukning och sterilklädning
- Preoperativa hudförberedelser och insättning av kateter

Förberedelse för operation

Operation

- Funktionskontroll av apparatur

Anestesi

Förberedelse för operation

Anestesi

- Anestesi och kateterinläggning för övervakning av vitala parametrar
- På sal?
- Annan lokal?

Effektivitet versus patientsäkerhet

Operation

Dokumentation

Efter operation

- Patient transporteras sövd till IVA
- Patienten väcks på operationssalen och transporteras till Post op
- Patient med någon form av rygg- eller lokalbedövning transporteras till Post op

Efter operation

- Rengöring sal
- Städpersonal dygnet runt

Tankar kring operationssalens utformning!

- Storlek
- Elförsörjning
- Gasförsörjning
- Förvaring av material på operationssal
- Väggytor
- IT
- Ventilation
- Fast- eller mobil utrustning

Storlek på operationssalen

Arbetet på operationssalen är centrerat kring patient och runt operationsbord

- Ytan "viktig"
  - Norr 34m² Söder 36-44m² Thorax 52m²
- Proportioner: längd och bredd
- Höjden viktig för takhängd utrustning. Exempel operationslampor.

Trångt på operationssalen!!

Operationssal operation Norr

- Golvyta $6,30 \text{ m} \times 5,45 \text{ m} = 34.3 \text{ m}^2$

Operationssal operation Norr

- Höjd 2,5-3,0 m

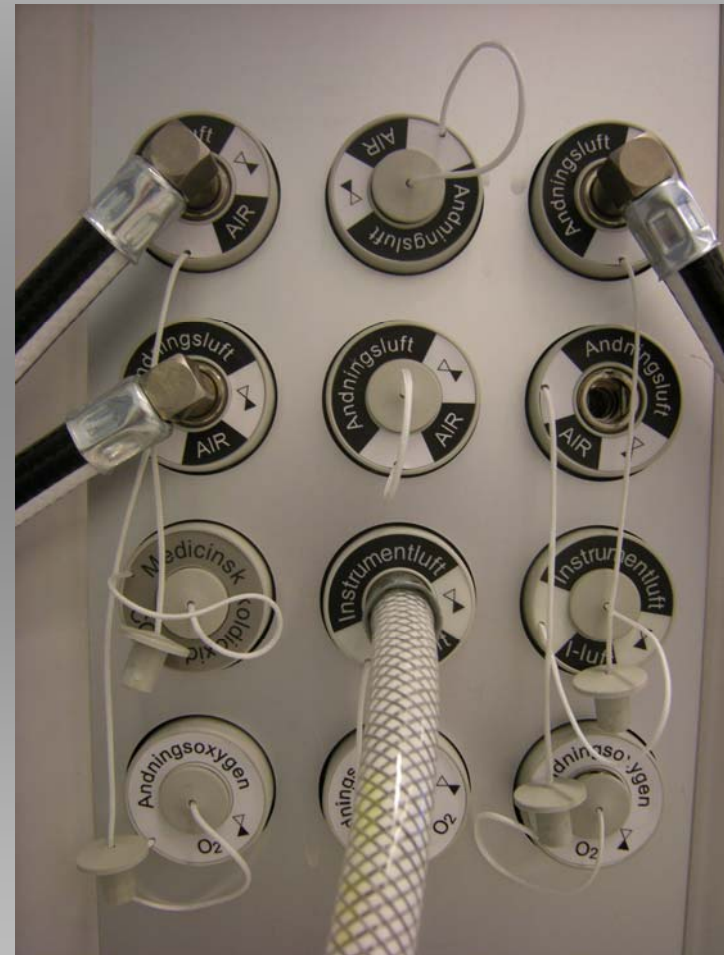
Elförsörjning

- Placering av eluttag
- Många eluttag
- Laddning av utrustning

Gasförsörjning

- Flera uttag på flera platser
- Medicinsk koldioxid CO^2 som centralgas
- Önskemål: Central argongas för argondiatermi

Förvaring av material på operationssal

- Vad skall finnas på operationssalen?
- Hur skall det förvaras?

Väggyta!!

Räcker väggytan till?

- Plats för styrpaneler, telefon, kallelsesystem, eluttag m.m.
- Förråd på sal
- Arbetsyta
- Fönster för dagsljusinsläpp
- Upphängning utrustning
Bildskärmar,
skyddsutrustning m.m.

Dörrar

- Bredd 1,5 m
- Manuell
- Hel- och halvöppning

IVA-säng 1,1m

- Bredd 2 m
- Automatisk
- Hel- och halvöppning
- Fönster i dörrar
- Öppningsbar lucka

Bildskärmar

- Viktigt verktyg för all personal!

Bildskärmar

- Arbetsinstrument för kirurger
- Utbildning och översikt av pågående operation

Bildskärmar

Röntgen och ultraljudsbilder

- Ny placering

Bildskärmar

Anestesiarbetsstation
och övervakningsutrustning

- Slavskärmar som kan betraktas från olika delar av rummet

Bildskärmar

- Dokumentation
- Söka information

Bildskärmar

- Utbildning
- Kompetensutv.
- Instruktioner
- Medarb. Utv
- Teamschema

Utbildning

- Anpassade för medicinteknisk utrustning

IT

Central roll i all ny teknik och utrustning

- Spara och skicka bilder och information till arkiv
- Kommunikation med andra sjukhus
- Dokumentation
- Söka och hämta information m.m.

IT

- För medicinteknisk utrustning krävs "patchade" uttag som bara är avsedd för denna utrustning. "Gröna kablar"
- Antal uttag och rätt placering

Ventilation

Rökälstrande utrustning

- Diatermi
  - Monopolär diatermi
  - Bipolär diatermi
  - Argondiatermi
- Ultraljudsdissektor
  - Harmonisk skalpell
- Laser

Fast- eller mobil utrustning?

- Pendlar/vagnar
- Operationsbord
- Röntgenutrustning m.m.

Ändrade förutsättningar och nya möjligheter!

Nya operationsmetoder och avancerad kirurgi medför ofta skrymmande utrustning och ny teknik.

- Mobil röntgenutrustning
- Mikroskop
- Navigationsutrustning
- Skopiutrustning
- Hjärtlungmaskin
- Robot
- Instrument
- Förvaring utrustning

Mobil röntgenutrustning

C-båge
Axiotom
Mobil CT

Mikroskop

Vilka specialiteter har behov ?

Navigationsutrustning

Skopiutrustning

Hjärtlungmaskin

Robot

Instrument

- Många instrument kräver utrymme

Medicinteknik, An/IVA.

Op-bord, op-lampor, mikroskop, C-bågar etc

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Antal mt-produkter	1 680	1 978	2 155	2 363	2 548	2 736
Anskaffningsvärde (kkkr)	71 553	87 376	108 351	121 246	135 157	143 304
Material (kkkr)	500	705	824	1 041	1 184	1 250
Extern service (kkkr)	508	586	1 181	822	1 048	1 007
"Intern handel" MT (kkkr)						ca 7 800

Kostnadsutveckling > 7 %

Funktions-, serviceavtal

Brukare ≠ Underhåll, beställare kostnadsmedvetenhet

Förvaring utrustning

Förvaring av utrustning

Planera för ordentliga apparatförråd

Korridor ingen förvaringsplats

Sterilcentral ?

Förråd och sterilhantering

- På varje op avdelning
- Önskemål: Gemensamt för sjukhuset
- Önskemål: Sterilcentral

Förråd och sterilhantering

- Ombyggnad av lokaler

Traumasal "förr"

- Golvyta 34.3 m²

Traumasaal "nu"

- Golvyta 75 m²

Traumasaal "nu"

Utnyttja tekniken på rätt sätt!

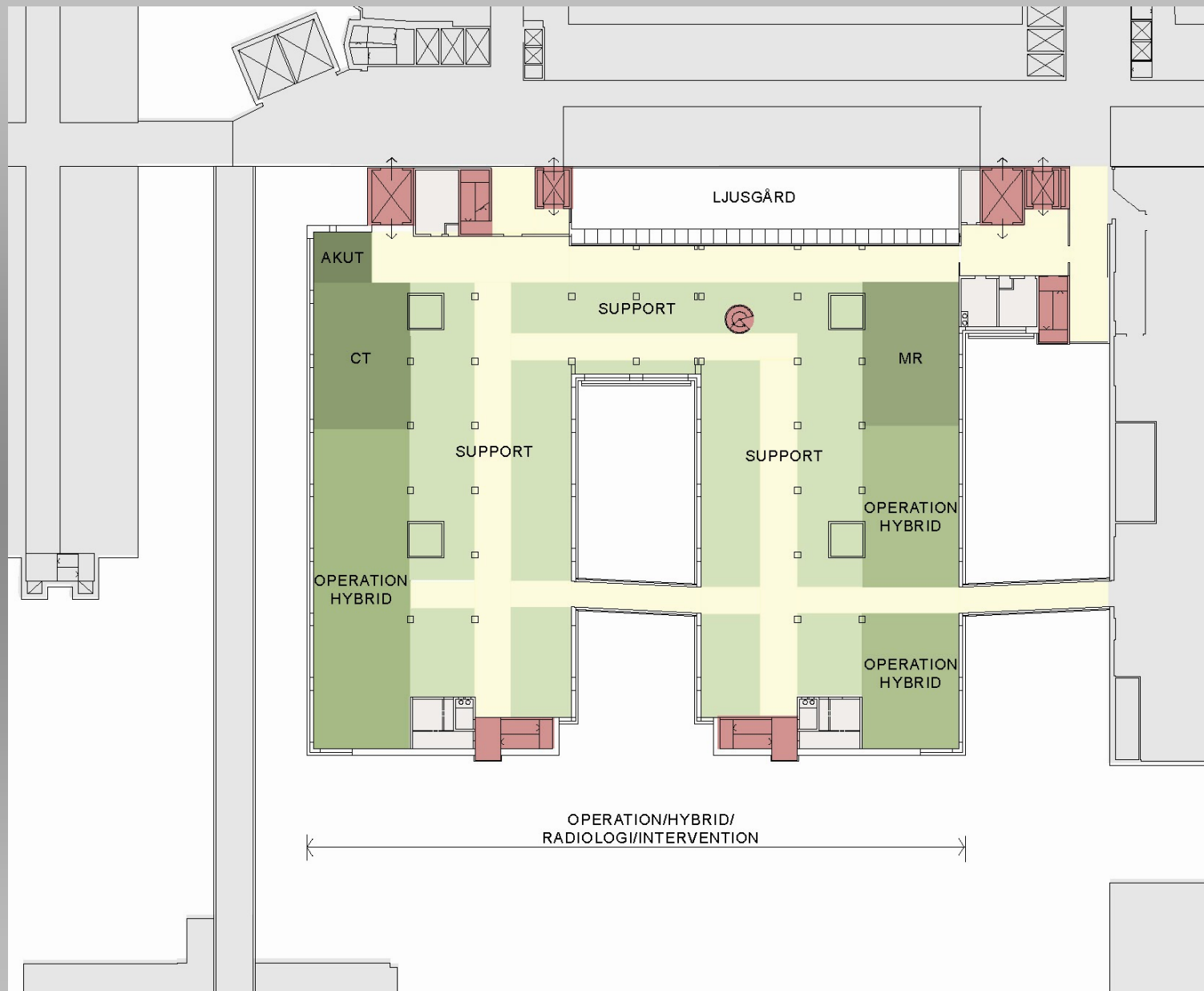

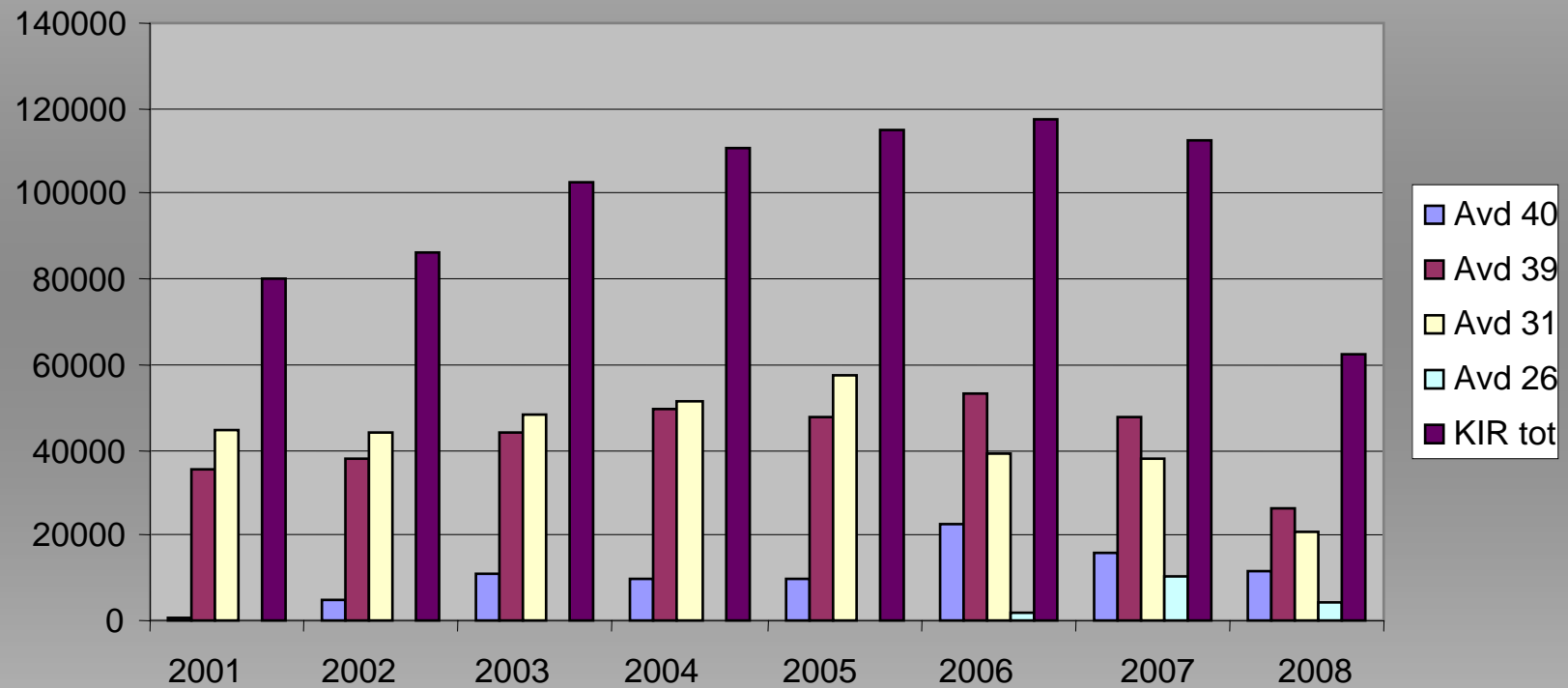
**Bildcentrum – diagnostik, operativintervention, terapi,
forskning/utveckling**

Kvartals- och årsrapporter

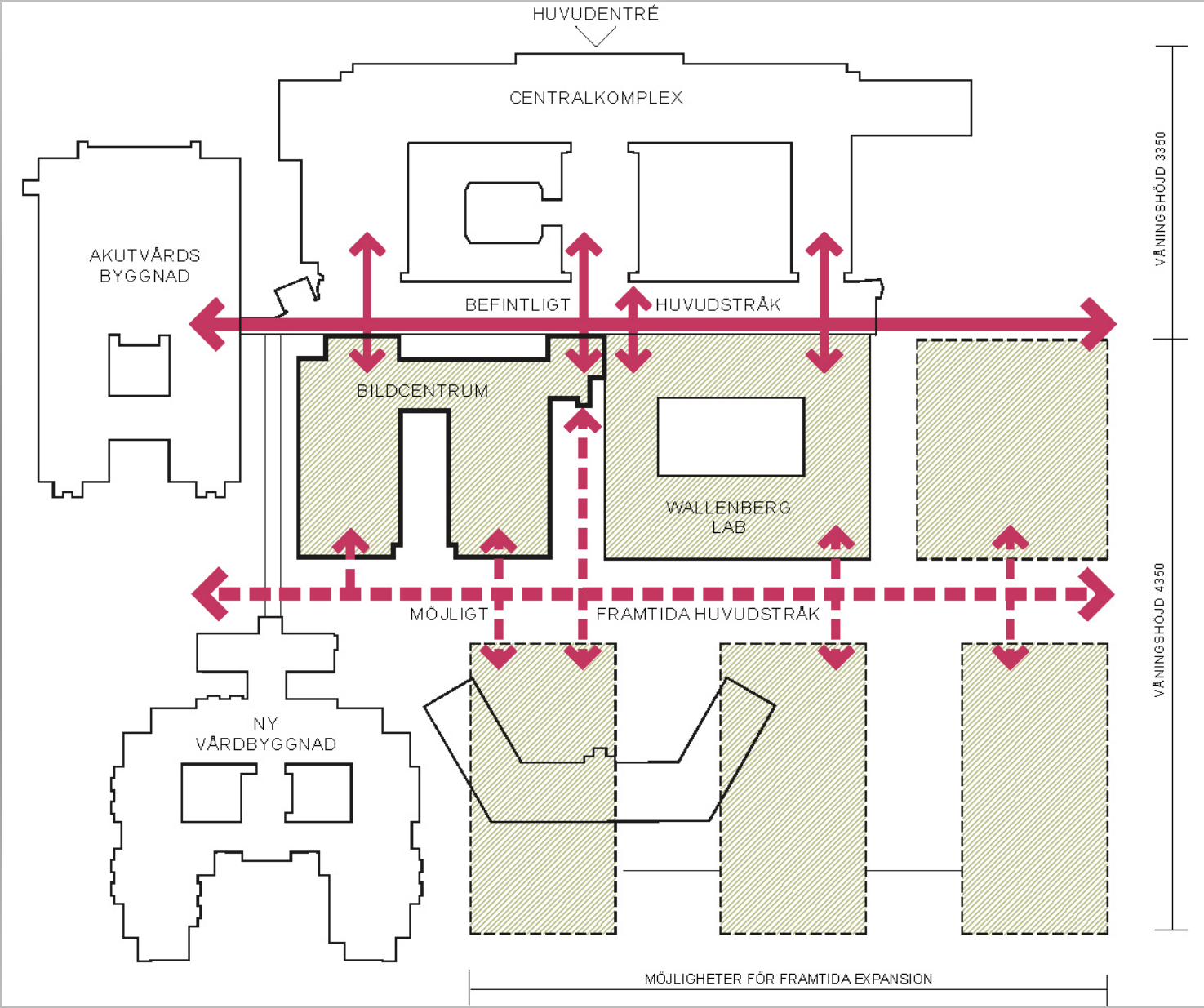
Knivminuter Elektivproduktion

29 % ökning av elektiv knivtid sedan 2001

Utnyttjande grad

	Total utnyttj.%			
	VECKA 36	VECKA 37	VECKA 38	VECKA 39
Ortopedi	92%	86%	98%	97%
Endokrin	85%	97%	70%	99%
Transpl	84%	87%	84%	78%
Gastro/T9	163%	125%	146%	147%
Kärl	106%	99%	121%	101%
Uro	92%	108%	87%	93%
Njurmed	105%	159%	149%	75%
Hand	83%	75%	74%	72%
TOTALT	98%	95%	96%	95%
OPERATION ÖSTER				
	Total utnyttj.%			
	VECKA 36	VECKA 37	VECKA 38	VECKA 39
Uro	73%	49%	65%	49%
Gyn	86%	109%	86%	103%
TOTALT	82%	87%	78%	84%

NEURO-OP

RTG

PLASTIK/ÖNH

ECT/PAC

AKUT/24 h

ELEKTIVT

OP-NORR

SÖDER

ÖSTER

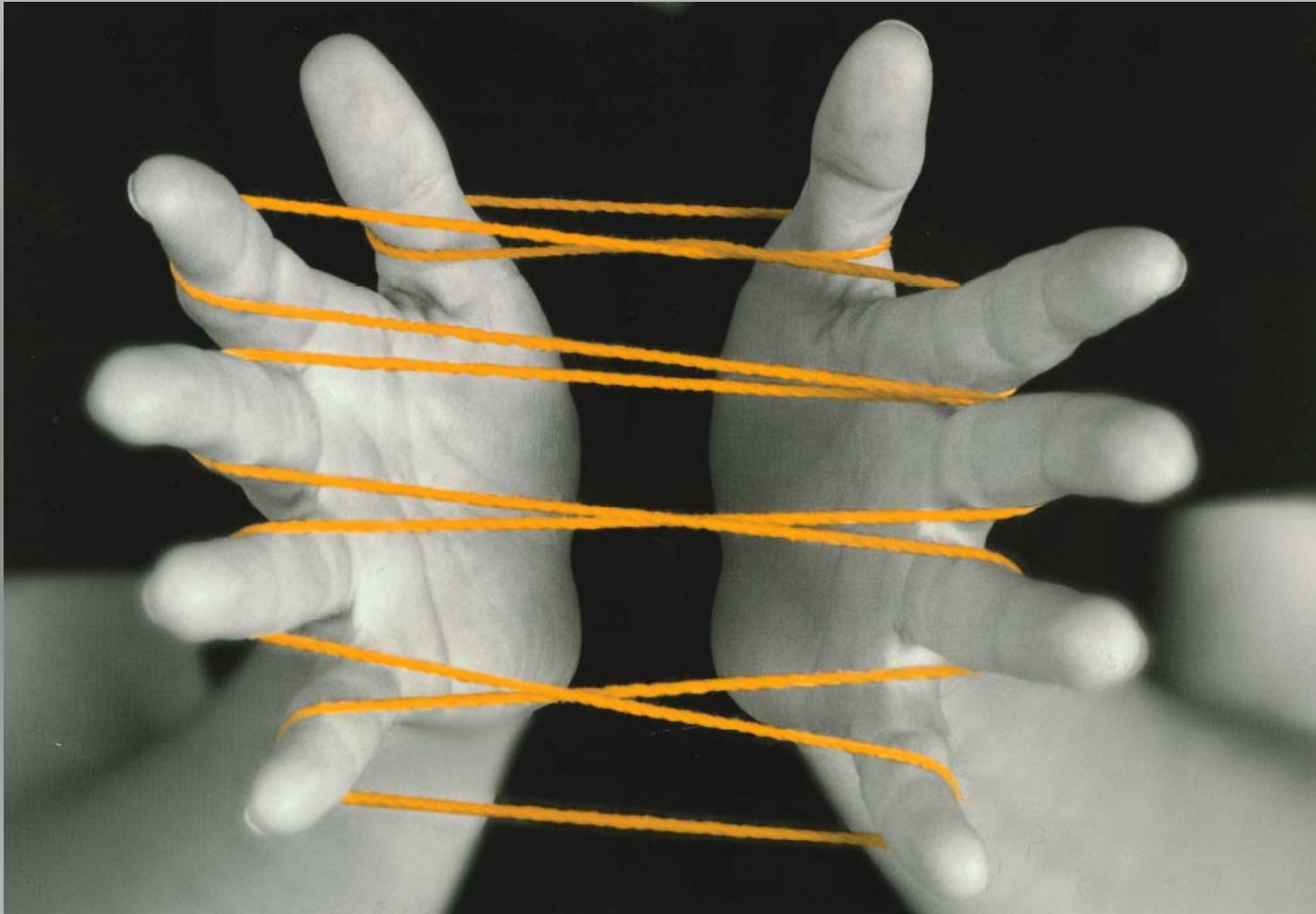
GEA/JK

AN/OP/IVA

Anestesiologi och Intensivvård

Pre

Post

Intensivvård och Anestesiologi

Svensk Förening för
Anestesi och Intensivvård

Delförening för operationsledning

Referensgrupp

Nationella riktlinjer

Kvalitetsmått/nyckeltal

Verktyg Hälsoekonomi

Svenskt Anestesiregister

Reflektioner

Medicinsk Målbild

Patientvård (preop, utredning, logistik)

Kartlägga olika op.verksamheters behov

Lokaler

Personal bemanning och kompetens

IT

Förråd och försörjning